

Додаток
до розпорядження голови
облдержадміністрації
13.05.2021 № 365

**Обласна цільова соціальна програма
національно-патріотичного виховання у Рівненській області
на 2021 – 2025 роки**

Загальні положення

Обласна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання у Рівненській області на 2021 – 2025 роки (далі – Програма) базується на основі принципів національної самобутності, консолідації навколо спільного майбутнього, національної державності українського народу, захисту незалежності, територіальної цілісності України та формування спільних ціннісних орієнтирів через дієву участь у процесі розбудови Української держави.

Програма передбачає забезпечення комплексної системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, сім'ї, закладів освіти, культури Рівненщини щодо формування високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України.

Виховання почуття патріотизму, відданості справі зміцнення державності, активної громадянської позиції є визнаними проблемами загальнодержавного масштабу, а в умовах завершення реформи децентралізації влади вони набувають особливої актуальності й у розвитку регіонів.

Програма ґрунтується на аналізі стану національно-патріотичного виховання, враховує індикатори ефективності і ціннісні орієнтири, визначені Стратегією національно-патріотичного виховання, затвердженою Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019, враховує комунікаційні цілі Концепції вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017 – 2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 21 лютого 2017 року № 43/2017, спирається на Концепцію Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2020 року № 1233-р, План дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020 – 2025 роки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2020 року № 932, та Державну стратегію регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695, враховує засади державної політики щодо відновлення, збереження та

вшанування національної пам'яті про боротьбу та борців за незалежність України у XX столітті, визначені Законами України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті», «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху», Постановою Верховної Ради України від 12 травня 2015 року № 373-VIII «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді».

Програма визначає головну мету, завдання, напрями та основну концепцію національно-патріотичного виховання, конкретизує шляхи, механізми та перелік основних заходів з реалізації стратегічних завдань, їх виконавців, прогнозовані обсяги фінансового забезпечення.

Програма має відкритий характер і може доповнюватися (змінюватися) в установленому законодавством порядку в разі, коли в період її виконання відбуватимуться зміни в законодавстві, державній політиці, реальній соціально-економічній ситуації в регіоні.

Визначення проблем, на розв'язання яких спрямована Програма

В останні роки національно-патріотичне виховання дедалі більше набуває характеру системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, організацій громадянського суспільства, громадян з формування у людини і громадянина високої національно-патріотичної свідомості, почуття відданості своїй Українській державі.

З огляду особливої актуалізації питання виховання національно свідомого, духовно багатого та фізично здорового молодого покоління, основними складовими національно-патріотичного виховання є: громадсько-патріотичне, військово-патріотичне та духовно-моральне виховання.

Проблеми бездуховності, недостатнього рівня виховання, соціальної невизначеності молоді, наявності насильства та злочинності свідчать про необхідність координації зусиль органів виконавчої влади, громадських, релігійних організацій та розроблення і прийняття Програми національно-патріотичного виховання.

У сукупності духовних цінностей та загальнолюдських моральних якостей особистості особливе місце займають громадянська позиція людини та патріотизм.

Відродження національної та громадянської самосвідомості, виховання патріотизму вимагає побудови нової системи національно-патріотичного виховання молоді.

Слід відзначити, що у 2008 році в Рівненській області, одній із перших серед областей України, було розроблено та затверджено обласну програму національного виховання учнівської молоді Рівненщини на 2008 – 2020 роки.

Моніторинг результатів реалізації програми показав збільшення показників розвитку ціннісного ставлення учнів до суспільства і держави у зв'язку із суспільними подіями, підкріплене заходами програми.

Це свідчить про зростання соціальної активності підлітків, яка має патріотичне та громадянське спрямування; діти цікавляться історією своєї країни, беруть участь в ініціативах на підтримку армії, допомагають дітям та дорослим у кризових ситуаціях, висловлюють публічно свою патріотичну позицію, беруть участь у заходах із розвитку інфраструктури в місці проживання тощо.

Показники ціннісного ставлення учнів 5 – 11 класів до історичних, культурних, духовних надбань рідного краю свідчать, що сучасна молодь достатньо високо оцінює свої можливості в дотриманні звичаїв і традицій свого народу, цікавиться історичними і культурними подіями свого краю.

Найбільшу динаміку змін продемонстрували показники ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави (6,1 відсотка). Припускаємо, що крім безпосереднього впливу змісту програми на показники ціннісного ставлення до суспільства і держави, потужний вплив мали події Революції Гідності, а також війна, зародження потужного волонтерського руху, до якого долучилися різні верстви населення, що вплинуло також і на дітей. Позитивні зміни спостерігаються і в інших ціннісних ставленнях до сім'ї, родини, людей (5,9 відсотка), до себе (5,8 відсотка), до історичних, культурних, духовних надбань рідного краю (5,7 відсотка), до природи (5,6 відсотка), праці (5,7 відсотка) і мистецтва (5,6 відсотка).

За роки реалізації ця програма продемонструвала як певні здобутки, так і дозволила виявити слабкі сторони та проблемні питання, що потребують пошуку нових шляхів вирішення. Проблемами, що потребують розв'язання, є:

несистемний характер формування активної громадянської позиції для утвердження національної ідентичності громадян на основі духовних цінностей українського народу, національної самобутності;

низький розвиток громадсько-патріотичного, військово-патріотичного та духовно-морального виховання на основі суспільно-державних (національних) цінностей;

наявність у суспільній свідомості розбіжностей про історичне минуле нації, що створює підґрунтя для просування несумісних із незалежністю держави місцевих ідентичностей та мовних конфліктів, що жодним чином не сприяє національній консолідації, суперечить принципам державності та соборності України і негативно позначається на здобутках українського національного державотворення;

наявність у суспільній свідомості розбіжностей в уявленнях про історичне минуле, викликаних століттями бездержавності, тоталітарною добою, Голодомором 1932 – 1933 років на більшій частині територій України і масовими голодами у 1921 – 1923 роках на Півдні України та у 1946 – 1947 роках, польсько-українським конфліктом 1942 – 1944 років, російсько-радянськими політичними репресіями з виселенням наших земляків

на віддалені території СРСР, нищенням української духовно-культурної спадщини та історичної пам'яті;

відсутність системних дій держави та органів місцевого самоврядування на подолання постколоніальних, посттоталітарних і постгеноцидних наслідків в українському суспільстві, при формуванні української національної (громадянської) ідентичності;

недостатня поінформованість населення Рівненщини про історичні факти героїчної боротьби та визволення від поневолення українського народу і здобуття незалежності України, в тому числі про події цієї боротьби, які відбувалися на території нашої області;

наявні наслідки деструктивного впливу на українське суспільство імперського, колоніального і комуністичного тоталітарного режимів;

недостатня поінформованість населення про передумови, причини та обставини збройної агресії Російської Федерації проти України, окупації Криму, підтримку Російською Федерацією збройного конфлікту в Донецькій і Луганській областях та намагання дестабілізувати ситуацію в інших регіонах України шляхом підтримки колаборації, сепаратизму, тероризму, масових заворушень та інформаційних атак, що актуально для Рівненщини, яка межує з Республікою Білорусь, що є союзником країни-агресора;

відсутність цілісного національного мовно-культурного простору, стійкості його до зовнішнього втручання та сталої роботи з розвитку української мови, що проявляється в деяких вихідців Рівненщини, зокрема представників студентської молоді, до меншовартісної мовно-культурної колаборації при перебуванні на русифікованих, в період російсько-радянської окупації, територіях України;

наявний вплив держави-агресора в інформаційній, освітній, культурній сферах України, зокрема з території союзної країни-агресору Республіки Білорусь, що межує з Рівненщиною;

відсутність єдиної державницької місцевої інформаційно-просвітницької політики щодо національно-патріотичного виховання;

необхідність гармонізації нормативно-правового регулювання, методик та управлінських практик у сфері формування громадянської позиції із законодавством та кращими практиками держав Європейського Союзу та держав – членів НАТО, зберігаючи в основі національні цінності і традиції;

слабка взаємодія населення Рівненщини із закордонними українцями, зокрема в Республіці Польща і на території Республіки Білорусь;

мала частка осіб, які готові до захисту територіальної цілісності та незалежності України;

недостатній рівень поінформованості населення про зміст, завдання, форми реалізації державної політики в сфері національно-патріотичного виховання та їх можливості, зокрема дітей та молоді, в цій сфері;

низький рівень поінформованості населення про зміст, завдання і ціннісні орієнтири діяльності громадських організацій національно-патріотичного спрямування;

недостатній рівень охоплення населення Рівненщини, зокрема дітей та молоді, проектами та заходами із національно-патріотичного виховання,

забезпечення їх повноцінної участі в місцевих, районних, обласних та всеукраїнських проєктах і заходах національно-патріотичного виховання;

низький рівень співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства та впровадження вже існуючого механізму розвитку національно-патріотичного виховання;

недостатня кількість інститутів громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання, що мають свої осередки та постійно активно діють на території Рівненської області;

відсутність досліджень щодо розвитку ціннісного національно-патріотичного виховання та сформованості національно-патріотичної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей жителів Рівненщини.

Отже, існує потреба у впровадженні цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання в Рівненській області щодо формування української громадянської ідентичності, що сприятиме єдності та консолідації територіальних громад області і українського суспільства в цілому.

Об'єктивними причинами виникнення зазначених проблем є:

постколоніальні, посттоталітарні і постгеноцидні наслідки деструктивного впливу на формування національної (громадянської) свідомості українців;

неподолані негативні наслідки послідовного імперсько-тоталітарного впливу на українське суспільство та етномаргіналізації українців, які призвели до знецінення суспільно-державних (національних) цінностей, внесення невизначеності в оцінку подій історичного минулого українського народу, сучасності і відсутності спільного бачення майбутнього;

здійснення ситуативного, негативного зовнішнього та внутрішнього інформаційного впливу на громадян України в цілому і населення Рівненщини зокрема;

слабкий інституційний розвиток інститутів громадянського суспільства національно-патріотичного спрямування, їх неготовність системно працювати для підвищення громадянської активності та формування української національної громадянської ідентичності на основі суспільно-державних (національних) цінностей на Рівненщині чи залучати її жителів (перш за все дітей та молоді) до проєктів і заходів за межами області.

Суб'єктивними причинами є:

відсутність протягом періоду існування незалежної України загальнодержавної політики, довгострокового, послідовного, конструктивного плану дій та комплексу взаємозв'язаних завдань і заходів із проведенням постійного аналізу та моніторингу в процесі їх реалізації у сфері національно-патріотичного виховання і формування громадянської ідентичності, зокрема і в Рівненській області;

слабка координація і взаємодія між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, закладами освіти, культури, інститутами громадянського суспільства, молодіжними центрами, центрами

національно-патріотичного виховання під час реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання;

особистісне несприйняття україноцентричних змін у гуманітарному просторі країни частиною державних службовців, посадовими особами органів місцевого самоврядування, учасниками інформаційної та освітньо-виховної сфери, вихованими в умовах пострадянської адміністративно-командної корумпованої системи державного управління і її деструктивного пост-тоталітарного ідеологічного спадку.

Державна політика у сфері національно-патріотичного виховання на місцевому рівні потребує удосконалення з метою приведення у відповідність із потребами та викликами українського суспільства.

Тому для розв'язання зазначених проблем необхідно провести системний аналіз викликів, що створюють загрози розвитку громадянської (національної) ідентичності, на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), здійснити перехід до комплексної моделі державної політики у сфері національно-патріотичного виховання в Україні, невід'ємною складовою якої мають стати зусилля і внесок фахівців сфери національно-патріотичного виховання в Рівненській області, в якій кожен громадянин, зможе свідомо та дієво брати участь у прийнятті рішень, що позитивно впливають на національну безпеку держави, та забезпечити здійснення заходів відповідно до пріоритетів Програми, необхідних для утвердження національно-патріотичної свідомості населення відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності Стратегії національно-патріотичного виховання.

Мета Програми

Метою Програми є удосконалення та розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання на території Рівненської області шляхом формування та утвердження української національної громадянської ідентичності на основі єдиних суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність) і загальнолюдських цінностей, принципів любові і гордості за власну державу, її історію, мову, здобутки та досягнення у сфері культури, економіки, науки, спорту, дієве сприяння органам державної влади та органам місцевого самоврядування в захисті і охороні національної державності українського народу, готовність до захисту державної незалежності і територіальної цілісності України, зокрема українського кордону, усвідомлення громадянського обов'язку із розвитку успішної країни і територіальних громад та забезпечення власного благополуччя в ній.

Визначення оптимального варіанту розв'язання проблеми на основі порівняльного аналізу можливих варіантів

Єдність та незалежність України мають ключове значення для безпеки і стабільності в Європі.

Щоб забезпечити майбутнє України як незалежної держави, не допустити подальшого розвитку збройних конфліктів і зробити так, щоб країна отримала максимум переваг від поглиблення стосунків з Європейським Союзом, необхідно діяти комплексно.

Результати звіту щодо проведеного восени 2017 року Лондонським Королівським інститутом міжнародних відносин Chatham House дослідження «Боротьба за Україну» свідчать про необхідність патріотичної та військової волі для побудови самостійної, незалежної держави. Розбудова ефективної та відповідальної управлінської вертикалі з громадською підтримкою модернізації країни є питанням національної безпеки.

Існує два варіанти розв'язання проблеми.

Перший варіант полягає у застосуванні традиційного механізму організації роботи у сфері національно-патріотичного виховання – на основі діючої управлінської вертикалі: центральні органи виконавчої влади – місцеві держадміністрації – населення України. Проте така модель, як правило, майже цілком орієнтована на розв'язання проблем за рахунок бюджетних коштів, спрямована на дітей і молодь та обмежує можливості інших вікових категорій населення України, перешкоджає обміну досвідом та успішним практикам у сфері національно-патріотичного виховання між регіонами України, формує територіальні ідентичності, які мультиплікують регіональні потреби, що суперечить державним та загальнонаціональним інтересам і вимогам часу.

Другий варіант (оптимальний) передбачає формування цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання, в основі якої є поєднання управлінської вертикалі з інститутами громадянського суспільства, в тому числі через роботу дорадчого органу, який координує розвиток сфери національно-патріотичного виховання на міжвідомчому рівні, координаційних рад з питань національно-патріотичного виховання при місцевих держадміністраціях і органах місцевого самоврядування, центрів національно-патріотичного виховання з метою формування української національної громадянської ідентичності. Зазначений варіант також передбачає піднесення ролі громадянина в суспільно-політичному житті держави та становлення його як одного із ключових суб'єктів державної політики у сфері національно-патріотичного виховання; дієву співпрацю із залученням представників громадянського суспільства; активне залучення традиційного інституту сім'ї до національно-патріотичного виховання; утвердження суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність); фінансування проєктів і заходів з виконання Програми за рахунок державного, місцевого та інших бюджетів; створення умов для розвитку громадсько-патріотичного, військово-патріотичного, духовно-морального

виховання, науково-теоретичних і методичних засад національно-патріотичного виховання; підвищення можливостей для обміну досвідом та успішними практиками у сфері національно-патріотичного виховання між регіонами України та країнами євroatлантичного простору.

Оптимальний варіант розв'язання проблеми ґрунтується на основі принципів відкритості, рівності можливостей, реалістичності Програми, дієвому та відповідальному підході до виконання її заходів, а також безпосереднього залучення населення області і України в цілому, в тому числі осіб з інвалідністю, до її виконання незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного походження, майнового стану, місця проживання або інших ознак.

Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Програми

Цілісна загальнодержавна політика національно-патріотичного виховання в Рівненській області повинна набути характеру системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, закладів освіти, інститутів громадянського суспільства для формування у населення Рівненщини української національної громадянської ідентичності, високої національно-патріотичної свідомості, почуття відданості своїй Українській державі.

Надання переваги ціннісному самовизначенню та національному самоусвідомленню особистості, що передбачає увагу щодо повернення до власних витоків, національної виховної традиції, української ідентичності, державницького патріотизму, а також української мови, культури, народних звичаїв як чинників єдності нації та цілісного образу України.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості має здійснюватися на прикладах героїчної боротьби українського народу за утвердження суверенітету власної держави, ідеалів свободи, соборності, успадкованих, зокрема, від княжої доби, українських козаків, Українських Січових Стрільців, армій Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, учасників антибільшовицьких селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Поліської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських концтаборах, учасників дисидентського руху та руху за відновлення незалежності України кінця 1980-х – початку 1990-х років. Також національно-патріотичне виховання має здійснюватися на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні 2004, 2013 – 2014 років, Героїв Небесної Сотні, Збройних Сил України, учасників антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією. Урахування значущої ролі товариства «Просвіта» як загальнонаціональної організації.

У національно-патріотичному вихованні важливо використати й виховний потенціал, пов'язаний із героїзмом українців, які боролися в арміях

держав-учасниць антигітлерівської коаліції, рухах опору нацистській Німеччині та її союзникам під час Другої світової війни 1939 – 1945 років, зокрема у Війську Польському у 1939 році під час нападу на наш край нацистських і російсько-радянських загарбників, учасників міжнародних операцій з підтримки миру і безпеки.

Важливим чинником національно-патріотичного виховання є шанобливе ставлення до пам'яті про жертв комуністичного та інших тоталітарних режимів в Україні, зокрема пацифікації під час окупації Полісся Другою Річчю посполитою, жертв Голодомору, Голокосту, українців, які загинули внаслідок польсько-українського конфлікту в роки Другої світової війни на території Рівненщини, політичних репресій і депортацій в період російсько-радянської окупації України.

Водночас важливою складовою національно-патріотичного виховання є поширення інформації про досягнення наших співвітчизників та їх внесок у скарбницю світової цивілізації, зокрема у сферах освіти, науки, культури, мистецтва, спорту, бізнесу та економіки, висвітлення внеску представників корінних народів та національних меншин України та громадян інших держав у боротьбу за державну незалежність і територіальну цілісність України, процес її державотворення, національну наукову, духовно-культурну спадщину.

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідеї зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму та утвердження національних цінностей.

З метою раціонального використання ресурсів Програма передбачає концентрацію зусиль за такими пріоритетами:

Пріоритет 1. Формування української національної громадянської ідентичності – здійснення заходів, спрямованих на впровадження та утвердження суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), розвитку національної громадянської ідентичності населення України.

Пріоритет планується реалізовувати за такими напрямками:

підвищення ролі української мови як національної цінності;

проведення інформаційно-просвітницької роботи з метою донесення до жителів Рівненщини змісту (суті) українських суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність) та ціннісних орієнтирів, зазначених у Стратегії національно-патріотичного виховання;

подолання постколоніальних, постгеноцидних та посттоталітарних деструктивних наслідків у свідомості населення України;

створення календарів заходів обласного і районного рівнів, які враховують історичні події і дати українського державотворення, боротьби за незалежність України, а також учасників тих подій, що відбувалися на території Рівненщини, чи пов'язані з вихідцями нашої області;

популяризація та збереження культурної спадщини та культурних цінностей України в цілому і Рівненщини зокрема;

сприяння утвердженню традиційних сімейних цінностей та активне залучення сім'ї до процесу національно-патріотичного виховання;

подолання мовно-культурної меншовартості жителів Рівненщини, зокрема дітей та молоді;

здійснення заходів щодо національно-патріотичного виховання та формування громадянської позиції дітей та молоді, які проживають у прикордонних районах області;

сприяння формуванню антикорупційної, політичної, правової, національної духовно-моральної та етичної форми суспільної свідомості;

запобігання проявам дискредитації і профанації національно-патріотичних засад, ксенофобії, українофобії, расової та етнічної нетерпимості в засобах масової інформації, інтернет-ресурсах, творах культури і мистецтва;

запобігання та профілактика негативних проявів поведінки, злочинності, наркоманії, алкоголізму серед дітей та молоді шляхом залучення дітей і молоді до участі в заходах і проєктах із національно-патріотичного виховання;

подолання негативних наслідків комуністичного тоталітарного режиму в свідомості жителів області;

забезпечення проведення проєктів і заходів національно-патріотичного спрямування, в тому числі приурочених до державних свят і важливих подій українського державотворення, на території області;

залучення учасників та ветеранів антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил до процесів національно-патріотичного виховання;

вшанування героїв Української Революції 1917 – 1921 років, Української Повстанської Армії, зокрема Поліської Січі, і визначних подій періодів українського державотворення;

залучення внутрішньо переміщених осіб, які проживають на території Рівненщини, до процесів національно-патріотичного виховання;

підвищення рівня знань про видатних осіб українського державотворення, борців за незалежність України;

поглиблення співпраці з представниками закордонних українців у сфері національно-патріотичного виховання, передусім які проживають на території Республіки Польща і Республіки Білорусь, зокрема щодо збереження і популяризації української мови, культури, а також формування української національної ідентичності;

підвищення активної участі громадян в освітянській, науковій, управлінській діяльності через призму державотворення та підняття престижу України, і Рівненщини зокрема, на світовому рівні;

залучення до системи національно-патріотичного виховання неформальних рухів молоді, зокрема футбольних вболівальників;

сприяння інформуванню про обов'язки і права громадянина для підвищення правової культури українського суспільства;

збереження та популяризація етнокультурного спадку Волині і Полісся, народних художніх промислів Рівненщини;

популяризація та збереження національного аудіовізуального продукту (національні фільми, кінохроніка, телепередачі, музичне відео тощо) національно-патріотичного, морально-духовного та науково-освітнього тематичного спрямування в Україні та світі;

підтримка розвитку сучасної художньої літератури національно-патріотичного спрямування;

сприяння утвердженню засад духовності і моральності з залученням до реалізації напрямку капеланів Збройних Сил України та Пласту.

Пріоритет 2. Військово-патріотичне виховання – здійснення заходів, спрямованих на формування у громадян готовності до захисту України, громадського сприяння безпеці та обороні України та підвищення престижу військової і спеціальної державної служби, вшанування пам'яті захисників України.

Пріоритет планується реалізувати за такими напрямками:

формування оборонної свідомості (готовність громадянина до захисту України) населення України;

популяризація і підвищення престижу військової та спеціальної державної служби, зокрема охорони державного кордону, участі в територіальній обороні тощо;

розвиток військово-прикладного і службово-прикладного спорту, військової науково-технічної творчості та інновацій, залучення виховних методик національних видів бойових мистецтв (Бойовий Гопак, український рукопаш «Спас», рукопаш «гопак»), у відповідності із ціннісними орієнтирами та індикаторами ефективності Стратегії національно-патріотичного виховання;

формування розуміння і підтримки жителями Рівненщини державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції та практичних кроків щодо зближення з НАТО, зберігаючи в основі українські національні цінності;

збільшення чисельності громадян (зокрема молоді), готових до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, охорони державного кордону та набуття ними необхідних компетенцій із початкової військової підготовки;

активне залучення громадян (зокрема молоді) до громадського сприяння безпеці і обороні України, охорони державного кордону, та набуття необхідних компетенцій у сфері безпеки і оборони;

вшанування захисників України, які полягли в боротьбі за незалежність та територіальну цілісність України;

формування шанобливого ставлення до героїв боротьби українського народу за здобуття незалежності України;

сприяння розвитку військово-патріотичних виховних систем, проєктів і заходів, зокрема Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») і специфікацій (напрямів), таких як «Джура-Прикордонник», «Джура-Десантник», а також інших успішних проєктів і заходів, що здійснювалися Мінмолодьспортом, таких як «Нащадки Вільних», «Хорунжий» тощо;

залучення до процесів національно-патріотичного виховання потенціалу Збройних Сил України, Держприкордонслужби та інших спеціальних державних служб, що мають свої представництва на території Рівненщини;

вивчити можливість створення міжшкільних ресурсних центрів як опорних у районах області, що забезпечуватимуть якісне викладання предмета «Захист України», в тому числі як сегменту Центрів національно-патріотичного виховання на базі закладів освіти, культури, громадських об'єднань, які мають відповідний матеріально-технічний і кадровий потенціал на території Рівненщини;

сприяння створенню та реалізації нової системи військово-патріотичного виховання та громадського сприяння безпеці та обороні України.

Пріоритет 3. Формування науково-методологічних і методичних засад національно-патріотичного виховання – здійснення заходів, спрямованих на розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання.

Пріоритет планується реалізувати за такими напрямками:

розроблення за участю наукових установ та представників інститутів громадянського суспільства методики, спрямованої на об'єднання суспільства навколо української державності та її майбутнього;

створення обласної науково-методичної ради національно-патріотичного виховання;

розроблення та впровадження стандартів, показників та критеріїв ефективності національно-патріотичного виховання;

підвищення рівня компетентностей особами, які працюють у сфері національно-патріотичного виховання або долучаються до впровадження державної політики в зазначеній сфері в Рівненській області;

впровадження системи підготовки та мотиваційних чинників для громадських активістів, які займаються питаннями національно-патріотичного виховання дітей та молоді на території Рівненської області;

розроблення рекомендацій для роботи центрів національно-патріотичного спрямування та інших організацій, що реалізують проекти (заходи) з національно-патріотичного виховання;

включення проблематики національно-патріотичного виховання до дослідницьких програм та планів наукових установ і закладів освіти;

сприяння розробленню та виконанню планів дій та програм із національно-патріотичного виховання органами державної влади та органами місцевого самоврядування закладам освіти Рівненщини разом з інститутами громадянського суспільства згідно з пріоритетними напрямками, визначеними у Концепції та Стратегії національно-патріотичного виховання;

моніторинг діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, закладів освіти та інститутів громадянського суспільства у сфері національно-патріотичного виховання на території Рівненської області.

Пріоритет 4. Підтримка та співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства щодо національно-патріотичного виховання.

Пріоритет планується реалізувати за такими напрямками:

підтримка та інформування населення Рівненщини про діяльність українських молодіжних громадських об'єднань, що заборонялись і переслідувались окупаційними та радянським режимами, в тому числі українського пластового руху (Пласт), Спілки української молоді, що збереглися в закордонних українців та відновили свою діяльність в Україні із здобуттям незалежності;

заохочення представників національно-патріотичних громадських організацій всеукраїнського рівня створювати свої осередки на території Рівненської області, зокрема у віддалених Поліських територіальних громадах на кордоні з Республікою Білорусь;

сприяння впровадженню в Рівненській області вже традиційних національно-патріотичних (всеукраїнських) проєктів і заходів (вишколів, таборуваль, акцій, фестивалів, теренових ігор, семінарів, тренінгів тощо), які здійснюються центральними і обласними органами виконавчої влади та/або інститутами громадянського суспільства в інших регіонах України, з часу прийняття у 2015 році відповідної державної Стратегії;

заснування власних національно-патріотичних проєктів і підняття їх до рівня всеукраїнських, спираючись на географічні особливості Рівненщини, наявність унікальних місць, пов'язаних із національно-визвольною боротьбою українців на території області;

забезпечення участі представників Рівненщини у всеукраїнських і міжнародних проєктах і заходах національно-патріотичного виховання, а також фахівців з інших регіонів у розвитку національно-патріотичного виховання на території Рівненської області;

залучення потенціалу громадських організацій (за згодою), що мають матеріально-технічні і кадрові ресурси в Рівненській області, до розвитку та реалізації національно-патріотичного виховання;

сприяння залученню громадян із сформованою національною (громадянською) ідентичністю до діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

організація та проведення конкурсів з визначення проєктів національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка;

сприяння створенню центрів національно-патріотичного виховання, особливо в прикордонних районах і громадах, які межують з Республікою Білорусь;

координація діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, закладів освіти, культури, інститутів громадянського суспільства, молодіжних центрів, центрів національно-патріотичного виховання;

розвиток напряму національно-патріотичного виховання у молодіжних центрах та закладах культури;

заснування на конкурсній основі премій для громадських активістів, які зробили вагомий внесок в утвердження громадянської ідентичності серед населення Рівненщини на основі суспільно-державних (національних) цінностей, індикаторів ефективності та ціннісних орієнтирів Стратегії національно-патріотичного виховання;

залучення до заходів національно-патріотичного виховання дітей і молоді з особливими потребами, забезпечивши їм організаційну, методичну та фінансову підтримку у рамках інклюзивних проєктів.

Завдання і заходи з реалізації Обласної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання у Рівненській області на 2021 – 2025 роки наведено в додатку до Програми.

Очікувані результати

Виконання Програми дасть змогу:

1. Збільшити рівень охоплення населення Рівненщини заходами (проєктами), які формують українську громадянську ідентичність на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність).
2. Збільшити відвідуваність закладів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції українського народу, а також експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України.
3. Підвищити серед дітей та молоді рівень знань про видатних особистостей українського державотворення, визначних українських учених, педагогів, спортсменів, військових, підприємців, провідних діячів культури, мистецтв, а також духовних провідників українського народу.
4. Стимулювати активну діяльність українських молодіжних громадських об'єднань, що заборонялись і переслідувались окупаційними, зокрема нацистським та радянським режимами, в тому числі українського пластового руху (Пласт), Спілки української молоді, що збереглися в закордонних українців та відновили свою діяльність в Україні із здобуттям незалежності.
5. Збільшити обсяги передплати та розповсюдження україномовних (насамперед дитячих і молодіжних) друкованих видань національно-патріотичного спрямування.
6. Збільшити кількість громадян, зокрема, дітей і молоді, які пишаються своїм українським походженням, громадянством.
7. Збільшити кількість та якість культурних продуктів, спрямованих на національно-патріотичне виховання.

8. Збільшити кількість і якість соціальної реклами з питань популяризації національно-патріотичного виховання, патріотичних соціокультурних цінностей.

9. Забезпечити проведення конкурсів з національно-патріотичного виховання.

10. Забезпечити збільшення кількості підготовлених фахівців національно-патріотичного виховання та розвиток системи підготовки активістів, волонтерів, що займаються питаннями національно-патріотичного виховання.

11. Збільшити кількість проведених зустрічей дітей і молоді з борцями за незалежність України у XX столітті, ветеранами та учасниками антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях.

12. Збільшити чисельність молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України.

13. Збільшити кількість заходів із вшанування героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України.

14. Покращити суспільно-політичну ситуацію в Рівненській області шляхом підняття національно-патріотичного духу.

Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація та контроль за виконанням Програми здійснюються департаментом розвитку адміністративних послуг, соціальної, молодіжної політики та спорту Рівненської облдержадміністрації, управлінням освіти і науки Рівненської облдержадміністрації, управлінням культури і туризму Рівненської облдержадміністрації.

Основними формами контролю за реалізацією заходів та досягнень показників Програми є:

звітність департаменту розвитку адміністративних послуг, соціальної, молодіжної політики та спорту Рівненської облдержадміністрації, управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації, управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації щодо реалізації заходів Програми;

залучення засобів масової інформації до висвітлення питань щодо реалізації Програми.

Організаційний супровід виконання Програми здійснюють департамент розвитку адміністративних послуг, соціальної, молодіжної політики та спорту Рівненської облдержадміністрації, управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації, управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації.

Департамент розвитку адміністративних послуг, соціальної, молодіжної політики та спорту Рівненської облдержадміністрації інформує облдержадміністрацію про хід виконання Програми щороку до 01 лютого.

Директор департаменту розвитку

адміністративних послуг, соціальної,
молодіжної політики та спорту
облдержадміністрації
ШИГОРЕВА

Юлія